

ויזרע יצחק

שנה טז'

<p>פרשת "פנחס" הפטרה: "דברי ירמיהו" יט' תמוז תשפ"ג</p>	<p>ויצא לאור ע"י מדרשת "ויזרע יצחק" ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל</p>	<p>זמני השבת י"ג 19:14 י"ד 20:30 ט"ו 21:07</p>	<p>ת"א 19:31 ת"ב 20:32 ת"ג 21:03</p>	<p>חיפה 19:22 20:34 21:04</p>
---	--	--	---	---

הגיגים לפרשת השבוע

"פינזוס בן אלעזר אהרן הכהן" (במדבר כה' יא)

"לפי שהיו מבזים אותו הראיתם בן פוטי זה שפיטם אבי אמו עגלים לעז"ז והרג נשיא שבט מישראל לפיכך בה הכתוב ויחסו אחר אהרן" (רש"י)

מבאר ה"כלי יקר" שמה שמפרט הכתוב את הייחוס של פנחס, "פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן", הוא לרבותא לומר שאף על פי שפנחס היה בנו של אלעזר, אשר לקח לו מבנות פוטיאל, מזרעו של יתרו, שפיטם עגלים לעבודה זרה, שלפי זה היה על פנחס למנוע את עצמו מהמעשה הזה פן יאמרו לו ליצני הדור "בת יתרו מי התיר לאביך, ואיך אתה מקנא על המדינית"? וכן "אבי אביך פיטם עגלים לעבודה זרה, ואיך אתה מקנא על העבודה הזרה"? ופנחס היה גם נכד של אהרן הכהן שיאמרו לו "אבי אביך, אהרון, פיטם עגלים לעבודה זרה, במעשה העגל". עם כל זה פנחס לא הקפיד על כבודו ועשה את המעשה. ומה שפירש רש"י "שהיו השבטים מבזין אותו" הכוונה היא שעל ידי זה שהיו השבטים מבזים אותו, בא הכתוב ויחסו לאהרון כדי ללמדנו כמה פנחס איש חסיד הוא, שאף על פי שעל ידי זה שהוא בן אלעזר ונכד אהרן היה להם מקום לבזותו, בכל אופן הוא נכנס בעובי הקורה ולא חשש כלל לכבודו.

"וראיתה אתה ונאספת אל עמיך גם אתה כאשר נאסף אהרן אוזיך" (במדבר כז' ג)

ה"אור החיים" הקדוש מבאר את הפסוק על פי המדרש שאומר שכאשר אהרן ראה את צורת המיתה שלו הוא אמר למשה שאילו היה יודע שזה מה שיקרה הוא היה רוצה את הדבר מקודם לכן. משום כך אומר הכתוב למשה כאן "גם אתה" מיד לאחר שנאמר לו "ונאספת", לומר למשה שלא ירתע מהאסיפה הזו ומובטח לו, שגם הוא יחפוץ וירצה להיאסף, כמו אהרון, כאשר יראה את העריבות המושגת בשעת מיתה, והאות והסימן הוא "כאשר נאסף אהרן אחיך", שהוא אמר לך שאם היה יודע...

עוד רוצה הכתוב להעיר את משה למצוה המוטלת על הצדיקים לעשות בשעת מיתה, והיא להצדיק עליו את הדין, ושיחפוץ שגזירת המלך תתקיים, לכן אמר בתחילה "ונאספת אל עמיך", שזהו רצון ה', והוסיף הכתוב "גם אתה", לומר שאפילו אתה תסכים להיאסף כדרך שאומר הכתוב "בידך אפקיד רוחי" (תהלים לא' ו) ממשיך הכתוב ואומר "כאשר נאסף אהרן אחיך" כי לפי המדרש משה אמר לאהרן "אהרן אחי מקובל עליך למות"? ואהרון אמר לו "הן", ורמז למשה שישכים כפי שאהרון אחיו הסכים, וטעם הדבר שה' עושה כסדר הזה הוא משום שה' אינו חפץ ליטול את נפש הצדיק, אלא ברצונו, מרוב חיבתו לידידיו, ובזה יקיימו את הכתוב "ובכל נפשך" (דברים ו' ה) שאמרו חז"ל שיש לאהוב את ה' אפילו אם הוא נוטל את נפשך (ברכות נד).

"אלה תעשו לה' במועדיכם לבד מנדריכם ונדבותיכם" (במדבר כט' לט)

לכאורה היה על הכתוב לומר קודם "לעולותיכם ולשלמיכם" שהן קרבנות הבשר ואחר כך לומר "ולמנחותיכם ולנסכיכם". מסביר רבינו בחיי שהכתוב הקדים את "העולה" שהוא הקרבן הקודם לעולם, וכמו שדרשו חז"ל "העולה, עולה ראשונה, שאין לך דבר קרב קודם לתמיד של שחר". וחתם "בשלמים" כי השלמים באים להשלים את המידות, ודרך הכתוב לחתום בשלמים, כפי שראינו שכתוב (ויקרא ז' לז) "וזאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים", כי גדולה מידת השלום וראוי לחתום בה.

"נר ה' נשמת אדם" העלון מוקדש לעילוי נשמת כל מתי ישראל ובכללם:

הרה"ג אליהו דרעי זע"ל בן סוליקה נלב"ע כג' אייר תשע"ז

אריה שזר בן נפתלי זמניה ז"ל נלב"ע יב' אדר תשפ"ג

תנצב"ה

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך? שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מיוסד לעילוי נשמת:

חביבה בנימין בת גורג'יה ז"ל

יצחק בנימין בר שורין ז"ל

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל

נלב"ע יב' אדר ב' תשס"ז

נלב"ע יב' אדר ב' תשל"ג

נלב"ע יב' אדר ב' תשס"ה

תנצב"ה

אין לעיין בעלון בשעת התפילה

לא לשמור על קדושת הגליון

"פינזוס בן אלעזר אהרן הכהן" (במדבר כה' יא)

ה"אלשיך" הקדוש מבאר את הפסוק על פי המובא בזוהר הקדוש שכאשר פרחו נשמתו של פנחס, מהפחד מבני שמעון, נכנסו בו שתי הנשמות של נדב ואביהוא. לכן אומר הקב"ה למשה "וידבר ה' אל משה לאמר". שכמו שפנחס הוא "בן אלעזר", כך הוא גם כן "בן אהרן הכהן". לכן אמר הכתוב "בן אלעזר בן אהרן", שפנחס מצד עצמו הוא "בן אלעזר", ומצד נשמות נדב ואביהוא שהתעברו בו הוא "בן אהרן".

"פינזוס בן אלעזר אהרן הכהן" (במדבר כה' יא)

"בדין הוא שיטול שכרו" (מדרש)

רבינו החיד"א מסביר ב"ראש דוד" את המדרש על פי מה שתקנו חז"ל לאשה ש"מעשה ידיה תחת מזונותיה", כלומר האשה מעבירה את התמורה של מעשה ידיה לבעלה תמורת המזונות שהוא נותן לה. אבל לדעת רבינו חננאל אשה שעשתה מלאכה יותר מהראוי לה, שכר ההעדפה הזו הוא לעצמה. וידוע שחז"ל המשילו את מערכת היחסים בין ישראל לקב"ה כדין אשה לבעלה, ואם כן, "מעשה ידינו תחת מזונותינו", שמדינא, לא מגיע לנו שכר עבור המצוות שאנו עושים כי "מעשה ידינו תחת מזונותינו", ורק משום חסד ה', "ולך ה' חסד", אנו מקבלים שכר עבור המצוות, "כי אתה תשלם לאיש כמעשהו" (תהלים סב' יג) אלא שלפי רבינו חננאל העדפה על ידי הדחק, מה שאנו עושים מעבר למוטל עלינו, הוא שלנו כמו אצל האשה שהוא לעצמה. וכאן לגבי פנחס, היה זה העדפה על ידי הדחק, כי פנחס מסר את עצמו על המצוה, ופשוט שבכגון זה המצוה היא לעצמו, וראוי הוא לקבל שכר, לכן אמר הקב"ה "בדין הוא שיטול שכרו", מן הדין ולא מתורת חסד.

"בקנאו את קנאתי בתוכם" (במדבר כה' יא)

אומר רבי אברהם סבע ב"צורו המור" שהכתוב בא להורות כאן שפנחס תפס גם אומנות ה'. כיון שה' נקרא "א-ל קנא" (דברים ד' כד), ואמר "קנאתי לציון" (זכריה ח' ב), ואומר "א-ל קנא ונוקם ה'" (נחום א' ב), ובא פנחס ותפס את אומנות ה', הקנאה. היסוד לדברים הוא מה שאמרו בירושלמי על הנאמר באברהם "וישמור משמרת" (בראשית כו' ה) "אמר הקב"ה עד שלא בא אברהם הייתי אני זן כל באי עולם, משבא אברהם לקח אומנותי". כך פנחס תפס את אומנות הקב"ה שנאמר "בקנאו את קנאתי". ואמר עוד "בתוכם". להורות שמסר את עצמו למיתה, אם צריך, בעבור ישראל לפי שראה אותם בוכים.

הנני נותן לו את בריתי שלום" (במדבר כה' יב)

ה"חזקוני" מביא שני הסברים לצורך בהבטחת "ברית שלום" לפנחס. לפי ההסבר הראשון הכתוב מרגיע את פנחס שאין לו לירא מקרוביהם של זמרי וכזבי כיון שיש לו ברית שלום עם הקב"ה. לפי ההסבר השני, הדאגה של פנחס היתה שמא במעשה זה הוא מפסיד את הכהונה, כיון שאמרו חז"ל ש"כהן שהרג את הנפש לא ישא את כפיו" (ברכות לב:). ובא הקב"ה והבטיח לו "ברית שלום" הואיל שגלוי וידוע לפניו שהרציחה היתה לשם שמים.

"ישם בת אשר שרוז" (במדבר כו' מו)

מובא ב"דעת זקנים בעלי התוספות" שכיון ששרח הוזכרה עם יוצאי מצרים היא הוזכרה גם כאן. אך צריך להבין מדוע נאמר "ישם" ועוד יותר לא ברור גם התרגום שאומר "ישום בת את אשר שרח" שמשמעו הוא ששרח לא היתה בת אשר אלא בת אשתו, ואשר גידל אותה בביתו ולכן נקראה על שמו. וזה מה שנאמר "ישם" שלא היה לאשר עליה אלא השם בלבד, אבל היא לא היתה בתו.

"עלה אל הר העברים הזה" (במדבר כו' יב)

"לאחר שכבשתי ארץ סיחון ועוג דמייתי שמא הותר הנדר (ספרי)" (רש"י דברים ג' כג)

מה הקשר בין כיבוש סיחון ועוג לנדר של הקב"ה שמשעה לא יכנס לארץ? מבואר ב"פנים יפות" שלאחר שמשעה כבש את ערבות מואב מיד סיחון ואמרו חז"ל על כך "עמוץ ומואב טהרו בסיחון" (גיטין לח). כלומר, למרות שעמוץ היו בכלל מתנות ארץ ישראל שנתן הקב"ה לאברהם קני וקניזי וקדמוני (ב"ב נו). אם כן, כיון שכבשו את ערבות מואב, הרי יש בהם קדושת ארץ ישראל כמו בארץ כנען, לכן סבר משה שהותר הנדר כיון שהדין אומר ש"נדר שהותר מקצתו, הותר כולו" (נדרים כה:). אלא שהתירוץ הוא יותר בכיוון של מה שאמרו חז"ל במדרש ש"תפילה עושה מחצה", כמו שמצאנו אצל אהרן שתפילתו של משה הצילה חצי מבניו, כך גם כאן, תפילת משה הועילה שהוא יהיה בשטח שיש בו קדושת ארץ ישראל מחוץ לארץ כנען ולא בכיוון של "נדר נדר שהותר מקצתו, הותר כולו".

לרפואת כל חולי עמו ישראל, ובכללם: פורטונה בן חמו בת סימונה, אליס מורלי בת לאה, שולה לוי בת גורג'יה, ענת בת שולה, יצחק בנימין בן אילנה, רונן בן איווט, מוטי נאור בן צביה.

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

מדרשת "ויזרע יצחק" מרכז לתורה ושירה, בית כנסת "שבת אחים" נווה גן פ"ת:

שיעור "דף יומי" ימים א'-ה' 20:00-21:00, לימוד טעמי המקרא יום ב' 19:00-20:00, לימוד פיוטים יום ה' 19:00-20:00

גמ"ח "יד יצחק": מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטר) גמ"ח "בית יצחק": ספרים ל"חנוכת בית" ו"ברית יצחק"

לכירור פרטים ולהשאלה: בן חמו יוסף 052-3268315, 050-6292492